

दुष्टाभोगसक्ताबुद्धिर्यस्यसदुर्बुद्धिः अकृतप्रज्ञः भोगानां दुरंतताज्ञानशून्यः ॥ १ ॥ १० ॥ मसंपूर्णो न संयुक्त इत्यस्य अधिरक्तोऽपि हृतेन त्यक्तभोग इत्यर्थः ॥ ११ ॥ अनिरुत्तं स्वाभाविकं अनागंतुकत्वात् अ
निमित्तमिति पाठेऽपि स एवार्थः अव्यक्तं वाङ्मनसातीतं ब्रह्मणि प्रणवे स्थितं तद्वारा प्राप्यं तद्भूतः ब्रह्मभावं गतः ॥ १२ ॥ दुष्प्रज्ञानेन कामाक्रांतया बुद्ध्या दोषाः रागादयः तदात्मकाः दुष्प्रज्ञानात्मकाः ॥ १३ ॥
इति शांति० मो० नै० भा० सप्तमवत्यधिकशततमोऽध्यायः ॥ १९७ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥ निरयपदार्थं प्रसिद्धं गृहीत्वा पृच्छति कीदृशमिति कौतूहलं शुभकर्तुरपि अशुभनिरयप्राप्ति
रित्याश्चर्यं ॥ १ ॥ धर्ममूलं वेदः परमात्मा च तौ आश्रयौ यस्य ॥ २ ॥ अमूनि वक्ष्यमाणानि परमात्मनां महाबुद्धीनां देवानां दिव्यदेहानां संस्थानानि आकृतयः वर्णाः श्वेतपीताद्याः नानारूपाणि अनेकवि
धानि ॥ ३ ॥ आक्रीडाः क्रीडास्थानानि उद्यानानि ॥ ४ ॥ ५ ॥ परमात्मनः स्थानस्येति परमात्मा भिन्नं स्थानमपेक्ष्येत्यर्थः ॥ ६ ॥ एतदेव वर्णयति त्रिभिः अभयमिति अभयं नाशभयशून्यं यतः अनिमित्तं च

दुर्बुद्धिरकृतप्रज्ञश्चले मनसि तिष्ठति ॥ चलामेव गतियाति निरयं वानियच्छति ॥ १ ॥ अकृतप्रज्ञको बालो मोहं गच्छति जापकः ॥ समो हान्निरयं याति तत्र गत्वाऽ
नुशोचति ॥ १० ॥ दृढग्राही करोमीति जाप्यं जपति जापकः ॥ मसंपूर्णो न संयुक्तो निरयं सोऽनुगच्छति ॥ ११ ॥ युधिष्ठिर उवाच अनिरुत्तं परं यत्तदव्य
क्तं ब्रह्मणि स्थितं ॥ तद्भूतो जापकः कस्मात्स शरीरमिहाविशेत् ॥ १२ ॥ भीष्म उवाच दुष्प्रज्ञानेन निरया बहवः समुदाहृताः ॥ प्रशस्तं जापकत्वं च दोषाश्चै
ते तदात्मकाः ॥ १३ ॥ इति श्रीमहाभारतेशांति० मोक्ष० जापकोपाख्याने सप्तमवत्यधिकशततमोऽध्यायः ॥ १९७ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥ युधिष्ठिर उवाच
कीदृशं निरयं याति जापको वर्णयस्व मे ॥ कौतूहलं हिराजन्मेतद्भवान्वक्तुमर्हति ॥ १ ॥ भीष्म उवाच धर्मस्यांशप्रसूतो सिधर्मिष्ठोऽसि स्वभावतः ॥
धर्ममूलाश्रयं वाक्यं शृणुष्व आवहितो न घ ॥ २ ॥ अमूनियानि स्थानानि देवानां परमात्मनां ॥ नानासंस्थानवर्णानि नानारूपफलानि च ॥ ३ ॥ दिव्यानि कामचा
रीणि विमानानि सभास्तथा ॥ आक्रीडा विविधाराजान्पद्मिन्यश्चैव कांचनाः ॥ ४ ॥ चतुर्णालोकपालानां शुक्रस्याथ बृहस्पतेः ॥ मरुतां विश्वदेवानां साध्यानाम
श्विनोरपि ॥ ५ ॥ रुद्रादित्यवसूनां च तथान्येषां दिवौकसां ॥ एते वै निरयास्ता तस्थानस्य परमात्मनः ॥ ६ ॥ अभयं चानिमित्तं च न तत्क्लेशसमाहतं ॥ द्वाभ्यामु
क्तं त्रिभिर्मुक्तमष्टाभिस्त्रिभिरेव च ॥ ७ ॥

भावसिद्धं क्लेशाः अविद्यास्मितारागद्वेषाभिनिवेशाः तैः समाहतं च न असंगत्वादागंतुकमपि भयं तत्र नास्तीत्यर्थः द्वाभ्यां प्रियाप्रियाभ्यामुक्तं अशरीरं वा वसंतं न प्रियाप्रिये स्पृशत इति श्रुतेः यतस्त्रिभिर्गुणैः प्रिया
प्रियहेतुभिः मुक्तं गुणातीतत्वमपि कुतः यतोऽष्टाभिः पुरीभिः भूतेन्द्रियमनोबुद्धिर्वासनाकर्मवायवः अविद्याचेत्यमुं वर्गमाहुः पुर्वष्टकं बुधा इत्युक्ताभिर्मुक्तं कार्यनिष्ठस्याकरणनिवृत्तिर्लक्ष्यत इत्यर्थः एतदपि कुतः
यतः त्रिभिः ज्ञेयज्ञानज्ञातृभावैर्मुक्तं ॥ ७ ॥